

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rikosasioiden käsitte-
lystä yhden tuomarin istunnossa annetun lain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että kihlakunnan-
oikeuksissa ja raastuvanoikeuksissa voitaisiin
jo ennen alioikeuksien yhtenäistämistä yhden
tuomarin istunnossa tuomita sakkorangaistus
myös sellaisesta omaisuusrikoksesta, josta tam-
mikuun 1 päivänä 1991 voimaan tulevan rikos-

lain muutoksen perusteella voidaan enimmäis-
rangaistuksena tuomita yksi vuosi kuusi kuu-
kautta vankeutta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1
päivänä tammikuuta 1991.

YLEISPERUSTELUT

**1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut
muutokset**

Tammikuun 1 päivästä 1989 alkaen on ollut
voimassa laki yhden tuomarin istunnossa käsi-
teltävistä rikosasiasta (1026/88). Voimassa ole-
van lain mukaan kihlakunnanoikeus ja raastu-
vanoikeus on rikosasiassa päätösvaltainen
myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos
syyte koskee rikosta, josta tapaukseen sovellet-
tavassa rangaistussäännöksessä ei asiassa ilme-
nevien seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty
muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko
tai vankeutta enintään yksi vuosi. Tällöin ran-
gaistukseksi ei voida tuomita ankarampaa ran-
gaistusta kuin sakko.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle riita-
asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamis-
ta alioikeuksissa koskeväksi lainsäädännöksi
(hall.es. 15/1990 vp.) ehdotetaan yhden tuo-
marin istunnon toimivaltaa laajennettavaksi
koskemaan sakkorangaistuksen tuomitsemista
myös sellaisesta omaisuusrikoksesta, josta tam-
mikuun 1 päivänä 1991 voimaan tulevan rikos-
lain muutoksen (769/90) perusteella voidaan

enimmäisrangaistuksena tuomita yksi vuosi
kuusi kuukautta vankeutta.

Sanottuun hallituksen esitykseen sisältyvien
lakiehdotusten voimaantulosta säädetään erik-
seen lailla. Esityksen mukaan tarkoitus on, että
lait tulisivat voimaan samanaikaisesti koko
alioikeusuudistuksen voimaantulon kanssa
vuoden 1993 aikana.

Yhden tuomarin istunnon toimivallan laa-
jentaminen ei liity riita-asioiden oikeudenkäyn-
timenettelyn uudistamiseen eikä alioikeuksien
yhtenäistämiseen. Sen vuoksi ehdotetaan nyt,
että sellaisen istunnon toimivalta laajennetta-
isiin sakkorangaistuksen tuomitsemiseen rikok-
sesta, jossa vankeusrangaistuksen enimmäis-
määräksi on säädetty yksi vuosi kuusi kuu-
kautta vankeutta jo ennen muuta alioikeusuu-
distusta, tulemaan voimaan samanaikaisesti ri-
koslain muuttamista koskevan lain kanssa tam-
mikuun 1 päivänä 1991.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen taloudellisten vaikutusten ja henkilöstövaikutusten täsmällinen arvioiminen on vaikeaa.

Voimassa olevan lain nojalla yhden tuomarin istunnossa on mahdollista, tuomioistuimesta riippuen, käsitellä noin 30—35 % rikosasioista. Kaikissa tuomioistuimissa yhden tuomarin istunto ei kuitenkaan ole tarkoitettussa laajuudessaan käytössä. Tähän esitykseen sisältyvän ehdotuksen toteuduttua vastaava luku on noin 40—45 %. Raastuvanoikeuksien osalta uudistus vähentää lainoppineiden tuomareiden työtä ja kihlakunnanoikeuksissa lautamiehistä aiheutuvia kustannuksia.

Huomiota on kiinnitettävä lisäksi siihen, että yhden tuomarin istunnossa käsittely saattaa yksinkertaisemmissa asioissa olla tuomioistuimen monijäsenisessä kokoonpanossa tapahtuvaa käsittelyä tehokkaampi ja nopeampi.

3. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että rikosasiassa yhden tuomarin istunnossa kihlakunnanoikeudessa ja raastuvanoikeudessa voidaan tuomita sakkorangaistus myös rikok-

sesta, josta pykälässä tarkoitettu vankeusrangaistuksen enimmäismäärä on nykyisen vuoden asemesta puolitoista vuotta. Tällöin yhden tuomarin istunnossa voitaisiin tuomita sakkorangaistus niistä omaisuusrikoksista, joiden enimmäisrangaistus on rikoslain muuttamisesta annetulla lailla alennettu sanottuun yhteen vuoteen kuuteen kuukauteen vankeutta. Tällaisia rikoksia ovat varkaus (RL 28:1), kavallus (RL 28:4) ja kätkemisrikos (RL 32:1).

Toisin kuin voimassa olevassa laissa, pykälässä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että tuomioistuimen kokoonpano määräytyy niiden seikkojen perusteella, jotka syytteessä on mainittu. Asian määrääminen oikeaan kokoonpanoon on ehdotuksen perusteella helpompaa sen vuoksi, että tuomioistuin ei viran puolesta joudu ottamaan huomioon asiassa ilmeneviä seikkoja ennen kuin asian käsittely tuomioistuimessa on alkanut.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yhden tuomarin istunnossa käsiteltävistä rikosasioista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yhden tuomarin istunnossa käsiteltävistä rikosasioista 2 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1026/88) 1 § seuraavasti:

1 §

Rikosasiassa kihlakunnanoikeus ja raastuvanoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos syytteessä tarkoitusta rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai

vankeutta enintään yksi vuosi kuusi kuukautta. Tällöin rangaistukseksi ei voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin sakko.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Tarja Halonen*

L a k i

yhden tuomarin istunnossa käsiteltävistä rikosasioista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhden tuomarin istunnossa käsiteltävistä rikosasioista 2 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1026/88) 1 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Rikosasiassa kihlakunnanoikeus ja raastuvanoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos syyte koskee rikosta, josta tapaukseen sovellettavassa rangaistus-säännöksessä ei asiassa ilmenevien seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään yksi vuosi. Tällöin rangaistukseksi ei voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin sakko.

Ehdotus

1 §

Rikosasiassa kihlakunnanoikeus ja raastuvanoikeus on päätösvaltainen myös, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos *syytteessä tarkoitusta rikoksesta ei syytteessä* mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty muuta tai ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään yksi vuosi *kuusi kuukautta*. Tällöin rangaistukseksi ei voida tuomita ankarampaa rangaistusta kuin sakko.

—————
*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1991.*
—————